

PATVIRTINTA
Rokiškio rajono savivaldybės tarybos
2017 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. TS-187

**ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2018 M.
UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMA**

I. ĮVADAS

1. Bendra informacija.

Rokiškio rajono savivaldybės 2018 m. užimtumo didinimo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 18 punktu, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 48 straipsniu, remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. A1-257 patvirtintu Užimtumo didinimo programų rengimo ir jų finansavimo tvarkos aprašu. Ši Programa bus rengiama ir tvirtinama kasmet, siekiant efektyvesnių gyventojų užimtumo didinimo priemonių ir paslaugų organizavimo bei teikimo gyventojams rajone.

Užimtumo didinimo programa atitinka Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros plano tikslus, yra suderinta su Rokiškio rajono 2017–2019m. strateginiu veiklos planu, patvirtintu Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2017m. vasario 24 d. sprendimu Nr. TS-16 „Dėl Rokiškio rajono plėtros iki 2020 m. strateginio plano patvirtinimo“. Šia programa siekiama padidinti Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų užimtumą, padedant ekonomiškai neaktyviems rajono gyventojams (registruotiems Darbo biržoje ir turintiems bedarbio statusą) sugrįžti į darbo rinką ir padėti įsitvirtinti joje per užimtumo didinimo priemones. Rengiant Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programą, atlikta demografinės, socialinės ekonominės būklės analizė, padėjusi detalizuoti gyventojų užimtumo didinimo poreikius savivaldybėje pagal tikslines grupes.

Rengiant Programą, naudoti Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Juridinių asmenų registro, Rokiškio rajono savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir Panevėžio teritorinės darbo biržos Rokiškio skyriaus pateikti duomenys ir informacija.

2. Užimtumo didinimo programos tikslai:

- 2.1. didinti bedarbių, kurie negali greitai integruotis į nuolatinį darbą, užimtumo galimybes;
- 2.2. siekti bedarbių socialinės atskirties mažinimo;
- 2.3. atstatyti ir palaikyti bedarbių darbinius gebėjimus, skatinti jų motyvaciją dirbti;
- 2.4. naudingų visuomenei laikinų darbo vietų atsiradimas.

3. Užimtumo didinimo programos rengėjai.

Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa parengta savivaldybės administracijai bendradarbiaujant su Panevėžio teritorinės darbo biržos Rokiškio skyriumi. Į Užimtumo didinimo programos rengimo procesą taip pat buvo įtraukti savivaldybės administracijos struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos.

II. BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Rokiškio rajono savivaldybės demografinės, ekonominės, socialinės situacijos įvertinimas.

Analizei naudojami naujausi oficialių statistikos duomenų šaltinių (2014–2017 m.) skelbiama statistika bei Rokiškio rajono savivaldybės administracijos skyrių ir struktūrinių teritorinių padalinių pateikti duomenys.

4.1. Demografija.

Teritorija. Rokiškio rajonas yra šiaurės rytų Lietuvos dalyje, Panevėžio apskrityje. Rokiškio rajono savivaldybės bendras plotas – 1 807 kv. m. Rajono plotas užima 2,8 proc. Lietuvos bei 22,9 proc. Panevėžio apskrities teritorijos. Rajonas ribojasi su Biržų, Utenos, Zarasų, Kupiškio ir Anykščių rajonais. Rokiškio rajono rytuose Lietuvos Respublikos siena ribojasi su Latvijos Respublika.

Rajone yra 10 seniūnijų (Jūžintų, Juodupės, Kamajų, Kazlišio, Kriaunų, Obelių, Pandėlio seniūnija, Panemunėlio, Rokiškio kaimiškoji, Rokiškio miesto). Rokiškio rajono savivaldybės

teritorijoje yra 3 miestai – Rokiškis, Obeliai, Pandėlys, 9 miesteliai – Čedasai, Duokiškis, Juodupė, Jūžintai, Kamajai, Panemunėlis, Panemunis, Salos, Suvainiškis ir 689 kaimai. Rokiškio rajono savivaldybė yra viena iš šešių savivaldybių (Panevėžio miesto, Biržų r., Kupiškio r., Panevėžio r., Pasvalio r., Rokiškio r.), sudarančių Panevėžio apskritį. Rajono administracinis centras – Rokiškio miestas.

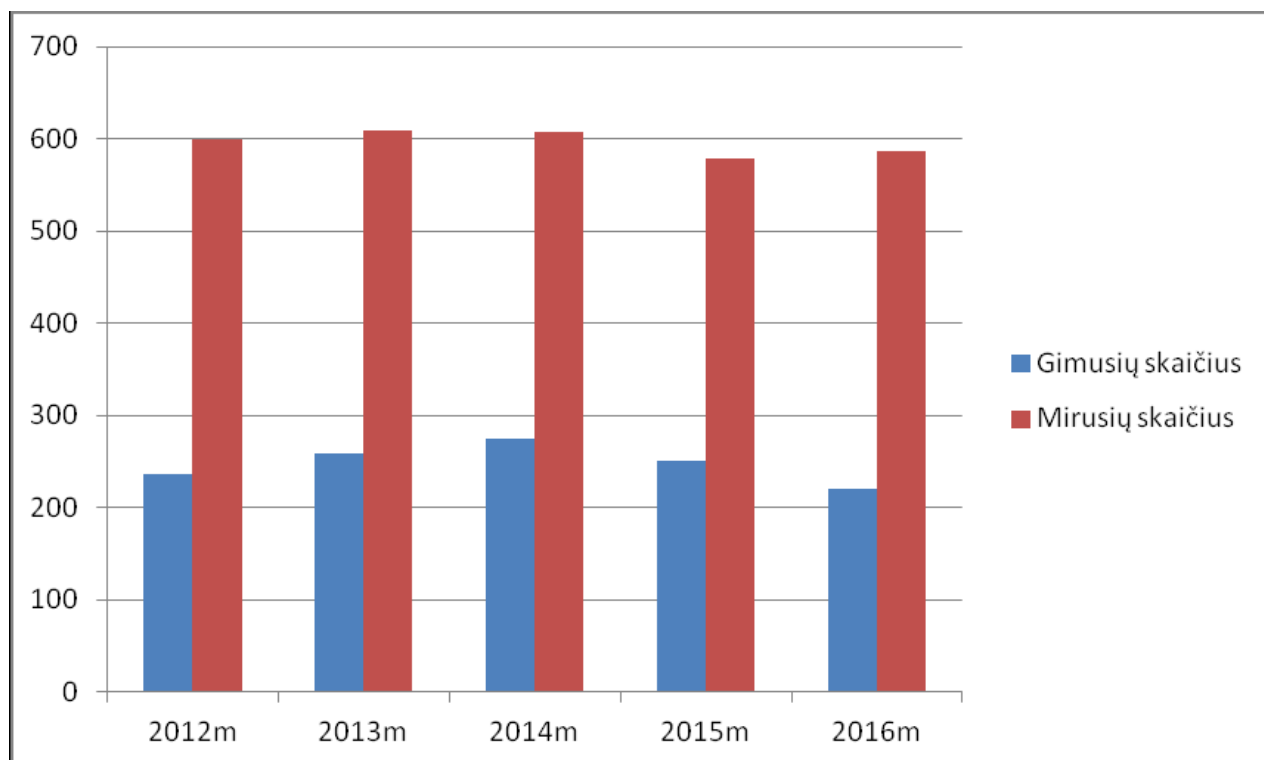
Gyventojai. Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Rokiškio rajono savivaldybėje gyveno 31 454 gyventojai. Rokiškio mieste gyveno 13 183 gyventojai ir tai sudarė 41,9 proc. Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų. Per penkerius metus (palyginti su 2012 m. pradžia) Rokiškio mieste gyventojų skaičius sumažėjo 6,4 proc., Rokiškio rajono savivaldybėje – 8,1 proc. Gyventojų skaičiaus mažėjimo rodiklis Rokiškio mieste ir Rokiškio rajono savivaldybėje yra didesnis nei šalyje (3,8 proc.) ir Panevėžio apskrityje (6,2 proc.), tačiau Rokiškio mieste gyventojų skaičius mažėja ne taip sparčiai, kaip Rokiškio rajono savivaldybėje (žr. lentelę).

1 lentelė. Gyventojų skaičius metų pradžioje

Vietovė	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	Pokytis,
Lietuvos Respublika	3003641	2971905	2943472	2921262	2888558	-3,8
Panevėžio apskritis	246298	242340	238748	235394	231001	-6,2
Rokiškio r. sav.	34218	33434	32748	32191	31454	-8,1
Rokiškio m.	14080	13844	13637	13429	13183	-6,4

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gimstamumo ir mirtingumo Rokiškio rajone 2012-2016 m. dinamika

Kaip ir kitos apskrities savivaldybės, taip ir Rokiškio rajono savivaldybė pasižymi tuo, kad didžioji dalis gyventojų gyvena kaime. Statistikos departamento duomenimis, 2016

metais 16594 (arba 52,7 proc.) rajono gyventojų gyveno kaime (apskirtyje – 40,35 proc., šalyje – 32,73 proc.). Gyvenamąją vietą mieste deklaravo 14860 (47,3 proc.).

2 seniūnijose gyventojų skaičius nesiekia 1000 gyventojų (Kazlišio ir Kriaunų seniūnijos). 3 seniūnijose gyventojų skaičius svyruoja tarp 1000 ir 2000 gyventojų (Jūzintų, Kamajų ir Panemunėlio seniūnijose). Juodupės, Obelių ir Pandėlio seniūnijose gyventojų skaičius svyruoja apie 3000, o daugiausia gyventojų yra Rokiškio kaimiškoje seniūnijoje ir Rokiškio mieste.

2016 m. pradžioje, remiantis Statistikos departamento duomenimis, 27 proc. visų rajono gyventojų sudarė pensinio amžiaus gyventojai. 13 proc. gyventojų yra 0–15 metų amžiaus ir 60 proc. – darbingo amžiaus gyventojai.

Gyventojų kaita. Kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir Rokiškio rajone pastebimas neigiamas natūralus gyventojų prieaugis. 2013–2015 m. laikotarpiu neigiamas natūralus gyventojų prieaugis Rokiškio rajone stabilizavosi. Pagal Statistikos departamento duomenis, palyginti 2015 m. su 2013m., neigiamas natūralus gyventojų prieaugis sumažėjo 2,5 proc. (nuo –366 2013 m. iki –357 2015 m.) Tai trečias rodiklis apskrityje po Panevėžio miesto ir Biržų rajono. Kitose apskrities savivaldybėse, kaip ir bendrai Panevėžio apskrityje, šis rodiklis išaugo.

Gimusiųjų skaičius 2016 m. Rokiškio rajono savivaldybėje, palyginti su 2015 m. duomenimis, sumažėjo 10,5 proc. (221 gimė 2016 m., 247 – 2015 m.), tačiau 2,8 proc. sumažėjo ir mirtingumas (587 mirė 2016 m., 604 – 2015 m.).

Visuomenės senėjimas. Kaip minėta aukščiau, net 27 proc. Rokiškio rajono savivaldybės gyventojų sudaro pensinio amžiaus gyventojai. Tai viršija šalies ir Panevėžio apskrities rodiklius. Šalyje pensinio amžiaus gyventojai sudarė 22,3 proc., Panevėžio apskrityje – 24,9 proc. Tai rodo, kad savivaldybė yra sparčiai senstanti. Dėl visuomenės senėjimo keičiasi jos struktūra – mažėja darbingo amžiaus, vaikų skaičius, daugėja pensinio amžiaus žmonių. 2016 m. Rokiškio rajono savivaldybės demografinės senatvės koeficientas (pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis 100 vaikų iki 15 metų amžiaus) buvo 191 (Panevėžio regiono rodiklį viršijo 19,4 proc., o šalies rodiklį – 48,1 proc.) ir palyginti su 2012 m., šis rodiklis Rokiškio rajono savivaldybėje išaugo 7,9 proc. (nuo 177 iki 191), kai tuo tarpu Panevėžio apskrityje išaugo 10,3 proc., o šalyje – 5,7 proc.

Migracija. Vieni iš veiksnių, lemiančių rajono gyventojų skaičiaus mažėjimą, yra neigiama vidinė ir tarptautinė migracija. Pagrindinės emigracijos priežastys yra susijusios su darbo ir materialinės gerovės paieškomis ne tik užsienyje, bet ir didesniuose miestuose. Jauni žmonės išvyksta studijuoti ar dirbti į šalies sostinę, į užsienio valstybes ir nebegrįžta į gimtuosius miestus. Remiantis 2014–2015 m. Statistikos departamento duomenimis, Rokiškio rajono savivaldybėje atvykusiųjų skaičius sumažėjo 11,6 proc. (550 asm. – 2015m., 622 asm. – 2014m.), tačiau beveik tokiu pačiu dydžiu sumažėjo ir išvykusiųjų skaičius – 10,1 proc. (2014 m. išvyko 776 asmenys, 2015 m. išvyko 698 asmenys), todėl ir vidaus migracijos saldo sumažėjo 3,9 proc. (palyginti su 2013 metais sumažėjo net 21,3 proc.).

Kiek kitokia situacija su tarptautine migracija. 2015 metais į savivaldybę iš užsienio atvyko 60 asmenų, arba 37,5 proc. mažiau nei 2014 metais (2014 m. – 210 asm., 2015m. – 150 asm.). Tuo tarpu išvyko iš savivaldybės 2015 metais 27 asmenimis, arba 10,6 proc., daugiau nei 2014 metais (2014 m. – 255 asm., 2015 m. – 282 asm.). Dėl ženkliai padidėjusio emigracijos srauto tarptautinės emigracijos saldo išaugo 2015 metais (palyginti su 2014 m.) beveik tris kartus.

Atsižvelgiant į 2014–2015 metų rezultatus, pastebima, kad neigiamas migracijos saldo auga visose apskrities savivaldybėse.

4.2 Ekonominė situacija.

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis. Rokiškio rajono savivaldybėje 2017 m. antrojo ketvirčio duomenimis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis buvo 687,7 Eur ir buvo mažesnis už šalies (838,7 Eur) vidutinį darbo užmokestį, bet didesnis už Panevėžio apskrities (684 Eur) vidutinį darbo užmokestį. Tai antras rodiklis visoje apskrityje po Panevėžio miesto savivaldybės (786,6 Eur). Atsižvelgiant į Statistikos departamento duomenis, pastebima, kad per

metus (2017 m. antrąjį ketvirtį palyginus su 2016 m. antruoju ketvirčiu) vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Rokiškio rajono savivaldybėje išaugo 6,3 proc. (Panevėžio apskrityje – 7,8 proc., šalyje – 8,7 proc.). Tačiau, palyginti su kitomis Panevėžio apskrities savivaldybėmis, Rokiškio rajono savivaldybės vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio augimas 2017 m. antrąjį ketvirtį, palyginti su 2016 m. atitinkamu laikotarpiu, pralenkė tik Panevėžio rajono ir Biržų savivaldybes.

2 lentelė. Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, vidutinis darbuotojų skaičius ir jų pokytis pagal Panevėžio apskrities savivaldybes 2017 m. antrąjį ketvirtį

	Bruto, Eur	Pokytis procentais, palyginti su		Neto, Eur	Pokytis procentais, palyginti su		Vidutinis darbuotojų skaičius	Pokytis procentais, palyginti su		Savivaldybės vieta pagal bruto darbo užmokestį
		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu	
Šalies ūkis	838,7	2,6	8,7	659,0	2,2	9,7	1 230 629	0,7	0,9	–
Biržų r. sav.	660,9	2,3	5,7	537,2	1,9	8,1	5 185	1,0	–1,4	42
Kupiškio r. sav.	647,9	5,3	10,8	528,2	4,4	12,8	3 724	1,8	–2,7	50
Panevėžio m. sav.	786,6	3,1	8,2	623,3	2,7	9,5	37 947	–0,2	1,0	12
Panevėžio r. sav.	650,3	0,7	5,4	529,9	0,6	7,9	8 114	1,1	–4,7	49
Pasvalio r. sav.	670,8	3,4	9,3	544,0	2,9	11,4	5 364	2,6	0,9	36
Rokiškio r. sav.	687,7	0,2	6,3	555,5	0,2	8,5	7 730	0,9	–0,6	29

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Rokiškio rajono savivaldybės vidutinis darbuotojų skaičius 2017 m. II ketvirtį sudarė 7730 darbuotojų. Didesnis skaičius buvo tik Panevėžio miesto (37 947) ir Panevėžio rajono (8114) savivaldybėse. Bet tenka pažymėti, kad, palyginti su atitinkamu 2016 m. laikotarpiu, vidutinis darbuotojų skaičius sumažėjo 0,6 procento. Šalies mastu pagal bruto darbo užmokestį Rokiškio rajono savivaldybė yra 29 vietoje iš 60 savivaldybių ir lenkia Biržų, Kupiškio, Panevėžio rajono, Pasvalio savivaldybes.

Ūkio subjektai. 2017 m. pradžios duomenimis, Rokiškio rajono savivaldybėje buvo įregistruoti 1305 ūkio subjektai, iš kurių veiklą vykdė 608, ir tai buvo trečias rodiklis apskrityje (po Panevėžio miesto ir Panevėžio rajono (atitinkamai 56,8 ir 53,8 proc.)). 2015–2017 m. laikotarpiu savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius padidėjo 91 ūkio subjektu, arba 17,6 proc. 2017 m. pradžios duomenimis, 1 000 gyventojų Rokiškio rajono savivaldybėje vidutiniškai teko 19,3 veikiančys ūkio subjektai. Lyginant Panevėžio apskrities savivaldybes, daugiausiai veikiančių ūkio subjektų 1 000 gyventojų teko Panevėžio miesto (40,62) ir Panevėžio r. (24,52) savivaldybėse.

Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių Rokiškio rajono savivaldybės ūkio subjektų veiklą 2017 m. pradžioje atspindi 3 lentelė.

3 lentelė. Rokiškio rajono savivaldybės veikiančys ūkio subjektai pagal ekonominės veiklos rūšis 2017 m. (metų pradžioje)

Eil. Nr.	Ekonominės veiklos rūšys	Ūkio subjektų skaičius	Lyginamoji dalis ,proc.
1	Žemės ūkis, miškininkystė ir žemdirbystė	45	7,4
2	Kasyba ir karjerų eksploatacija	2	0,3
3	Apdirbamoji gamyba	43	7,1
4	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	6	1,0
5	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas	4	0,7
6	Statyba	39	6,4

7	Didmeninė, mažmeninė prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	167	27,5
8	Transportas ir saugojimas	35	5,8
9	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	22	3,6
10	Informacija ir ryšiai	6	1,0
11	Finansinė ir draudimo veikla	3	0,5
12	Nekilnojamojo turto operacijos	13	2,0
13	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	26	4,3
14	Administravimo ir aptarnavimo veikla	11	1,8
15	Viešasis valdymas ir gynyba, privalomas sveikatos draudimas	5	0,8
16	Švietimas	36	5,9
17	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	29	4,8
18	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	49	8,1
19	Kita aptarnavimo veikla	67	11,0
		608	100,00

Šaltinis. Juridinių asmenų registras

Kaip matyti pagal 3 lentelę, veikiantys ūkio subjektai daugiausia užsiėmė didmenine ir mažmenine prekyba: variklių transporto priemonių ir motociklų remontu (167 vnt., arba 27,5 proc. ūkio subjektų); kita aptarnavimo veikla (67 vnt., arba 11 proc.) ir menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla (49 vnt., arba 8,1 proc.).

Gyventojų verslumo koeficientas 2016m. sausio 1 d. duomenimis buvo 13,4 (tūkstančiui gyventojų teko 13,4 mažos ir vidutinės įmonės). Pagal šį kriterijų Rokiškio rajonas nuo šalies vidurkio atsiliko dvigubai, o nuo pirmaujančios Neringos savivaldybės net keturis kartus.

Tai rodo, kad Rokiškio rajono savivaldybėje dominuoja ne aukštų technologijų sektoriai, kas kartu su santykinai mažesniu darbo užmokesčiu ir disponuojamomis pajamomis riboja išsilavinusių ir aukštą profesinę kvalifikaciją įgijusių savivaldybės gyventojų įsidarbinimą. Dėl šios priežasties nemaža dalis jaunų, išsilavinusių žmonių išvyksta į kitas savivaldybes ar į užsienio šalis.

Tiesioginės užsienio investicijos. Vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių yra tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 m. tiesioginių užsienio investicijų srautas Lietuvoje sudarė 13496,8 mln. Eur ir, palyginti su 2013 m., padidėjo 776,9 mln. Eur. Rokiškio rajono savivaldybėje didžiausia TUI buvo 2013 m. – 14,94 mln. Eur, kai buvo antra po Panevėžio miesto. 2014 m. šios investicijos į savivaldybę sumažėjo iki 13,04 mln. Eur ir nežymiai išaugo 2015 m. iki 13,25 mln. Eur. Galima teigti, kad per trejus metus TUI Rokiškio rajono savivaldybėje laikosi stabiliai, kai tuo tarpu kitose apskrities savivaldybėse pastebimas didžiulis augimas (Biržų, Panevėžio rajono). Tenka pripažinti, kad TUI, tenkančios vienam gyventojui, Rokiškio rajono savivaldybėje (vienintelėje apskrityje) 2013–2015m. sumažėjo (nuo 456 Eur 2013 m. iki 421 Eur 2015m.).

Tiesioginės užsienio investicijos 2013–2015 metais

metų pabaigoje

	TUI, mln. Eur			Pokytis 2015 m., palyginti su 2013 m., proc.	Vienam gyventojui teko TUI, Eur			Vienam gyventojui, palyginti 2015 m. su 2013 m., proc.
	2013	2014	2015		2013	2014	2015	
Savivaldybė	2013	2014	2015		2013	2014	2015	
Biržų rajono savivaldybė	9,32	9,84	22,96	246,4	352	379	903	256,5

Kupiškio rajono savivaldybė	2,5	3,3	3,3	132,0	131	178	183	139,7
Panevėžio miesto savivaldybė	246,05	232,9	244,63	99,4	2554	2446	2614	102,3
Panevėžio rajono savivaldybė	7,96	12,3	24,28	305,0	212	331	661	311,8
Pasvalio savivaldybė	6,45	7,2	7,89	122,3	242	275	308	127,3
Rokiškio rajono savivaldybė	14,94	13,04	13,25	88,7	456	405	421	92,3
Panevėžio apskritis	287,22	278,61	316,34	110,1	1203	1184	1369	113,8
Šalyje	12719,9	12746,5	13496,8	106,1	4321	4363	4673	108,1

4.3. Socialinė situacija.

Socialinė rizika. Šis veiksnys taip pat yra svarbus rodiklis, atspindintis Rokiškio rajono savivaldybės socialinę būklę. 2016 m. Rokiškio rajono socialinės rizikos šeimų apskaitoje, remiantis Vaikų teisių apsaugos skyriaus duomenimis, buvo 165 šeimos, kuriose augo 324 vaikai. Palyginti su 2015 metais, rizikos šeimų skaičius padidėjo 3 šeimomis. Per metus šeimų kontingentas kinta – vienos šeimos išbraukiamos iš sąrašų, kitos – įtraukiamos į socialinės rizikos grupę. Kaip matyti iš žemiau pateiktos 4 lentelės, tik dvejose seniūnijose socialinės rizikos šeimų skaičius sumažėjo: Rokiškio miesto ir Panemunėlio seniūnijose. Visose kitose seniūnijose šis skaičius išaugo.

4 lentelė. Socialinės rizikos šeimos ir jose augančių vaikų skaičius seniūnijose 2015-2016 metais

	Šeimos		Vaikai		2016 m. lyginami su 2015 m.	
	2015	2016	2015	2016	šeimos	vaikai
Rokiškio miestas	47	39	78	51	-8	-27
Rokiškio kaimiškoji sen.	16	21	25	36	5	11
Obelių sen.	17	17	37	31	0	-6
Juodupės sen.	19	21	33	37	2	4
Pandėlio sen.	19	21	57	56	2	-1
Panemunėlio sen.	12	11	39	29	-1	-10
Kazliškio sen.	2	3	9	11	1	2
Kamajų sen.	12	13	27	31	1	4
Kriaunų sen.	8	8	22	19	0	-3
Jūžintų sen.	10	11	23	23	1	0
Iš viso	162	165	350	324	3	-26

Šaltinis . Vaiko teisių skyriaus duomenys

Vertinant socialinės rizikos šeimų užimtumą 2017 m. pradžioje, pastebima, kad daugiau nei 50 proc. asmenų iš socialinės rizikos šeimų yra prisiregistravę, dirba tik pavieniai asmenys. Remiantis Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus duomenimis, 2017 m. spalio 1 d. Rokiškio rajono savivaldybėje buvo 160 socialinės rizikos šeimų. Galima daryti išvadą, kad bendras socialinės rizikos šeimų skaičius mažėja, tačiau asmenų, kurie priklauso socialinės rizikos šeimoms, užimtumas parodo, kad registruotieji Darbo biržoje sudaro didžiausią dalį visų asmenų skaičiaus socialinės rizikos šeimose.

Socialinės paramos gavėjai. Remiantis Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus pateiktais duomenimis, Rokiškio rajono savivaldybėje socialinių pašalpų gavėjų skaičius 2014–2016 m. laikotarpiu nuolat mažėjo. 2016 m., palyginti su

2014 m., socialinių pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo net 27,4 proc. (2014 m. – 4511 gavėjų, 2015 m. – 3815, 2016 m. – 3275 gavėjai). Socialinės paramos gavėjų skaičiaus mažėjimą dalinai įtakoja ir emigracija. Nemaža dalis žmonių, neradusių darbo ir gaudavusių socialines išmokas, emigravo iš Lietuvos.

Nedarbas. Kiekvienoje savivaldybėje potencialią darbo jėgą atspindi darbingo amžiaus gyventojai, tačiau dėl įvairių priežasčių dalis jų yra ekonomiškai neaktyvūs. Rokiškio rajono savivaldybėje 2016 metais darbingo amžiaus gyventojai sudarė 60 proc. visų gyventojų – 18911. Tuo tarpu vidutinis registruotų bedarbių skaičius buvo 2136. Nedarbo lygis sudarė 11,3 proc.

5 lentelė. Darbo rinkos situacija Rokiškio rajono savivaldybėje 2012–2016 metais

Rodiklis	2012	2013	2014	2015	2016
Registruota laisvų darbo vietų	1 532	1 760	1784	1728	1579
Įdarbinta asmenų, iš jų:	1 694	1 827	1707	2042	1668
- nuolatinis darbas	1 464	1 520	1445	1705	1480
- terminuotas darbas	230	307	262	211	188
Bedarbių veikla pagal lengvatinį verslo liudijimą	278	354	476	416	513
Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės	1 350	1 315	1012	1093	1207
Registruota bedarbių per metus	3 417	3 263	2917	2782	2994
Vidutinis metinis bedarbių skaičius	2 574	2 571	2435	2355	2136

Šaltinis. Lietuvos darbo biržos Rokiškio skyriaus duomenys

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės, Rokiškio rajono savivaldybėje per paskutinius penkerius metus bedarbių skaičius nuolat mažėjo. 2016 metais, palyginti su 2012 metais, vidutinis metinis bedarbių skaičius sumažėjo 17 procentų. Tačiau nors ir yra mažėjimo tendencijos, tačiau apskrityje išlieka vienas iš didžiausių. 2017m. spalio pradžioje registruotas nedarbas šalyje sudarė 7,4 proc., Panevėžio apskrityje – 8,2 proc., o Rokiškio rajono savivaldybėje jis gerokai didesnis: net 10,6 proc. Pagal šį rodiklį Panevėžio apskrityje Rokiškio rajoną lenkia tik Kupiškis: jame nedarbo lygis yra 12 proc.

6 lentelė. Bedarbių skaičius seniūnijose

	2017-10-01		
	Registruoti Darbo biržoje	Iš jų ilgalaikiai bedarbiai	Proc.
Juodupės seniūnija	249	92	36,9
Jūžintų seniūnija	107	41	38,3
Kamajų seniūnija	130	59	45,4
Kazliškio seniūnija	45	19	42,2
Kriaunų seniūnija	50	18	36,0
Obelių seniūnija	198	88	44,4
Pandėlio seniūnija	197	79	40,1
Panemunėlio seniūnija	95	40	42,1
Rokiškio kaimiškoji seniūnija	245	88	35,9
Rokiškio miesto seniūnija	620	241	38,9
Iš viso	1936	765	x

Šaltinis. Lietuvos darbo biržos Rokiškio skyriaus duomenys

Kaip matyti iš 6 lentelės, 2017 m. spalio 1 d. registruotų bedarbių Rokiškio rajono savivaldybėje buvo 1936. Iš jų 765, arba 39,5 proc., sudarė ilgalaikiai bedarbiai. Didžiausia dalis ilgalaikių bedarbių yra Kamajų, Obelių, Kazliškio ir Panemunėlio seniūnijose. Ilgalaikį nedarbą gali lemti noro dirbti ir tobulinti kvalifikaciją trūkumas, laisvų darbo vietų nebuvimas bei turimi žalingi įpročiai. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad mažesnėse savivaldybėse darbo vietos yra kuriamos vangiai ir registruojamos labiau aukštesnės kvalifikacijos darbuotojams, kadangi jau yra jaučiamas tokių darbuotojų trūkumas, o esami bedarbiai (neturintys aukštos kvalifikacijos) stokoja motyvacijos dirbti, kadangi atsižvelgiant į jų turimą kvalifikaciją, paprastai jiems yra siūlomas mažesnis darbo atlygis ar prastesnės darbo sąlygos. Tokiems asmenims yra sunkiau reintegrotis į nuolatos besikeičiančią darbo rinką, negu kitiems darbo rinkos dalyviams.

Reikia pažmėti, kad iš visų registruotų bedarbių 2017m. spalio 1 d. (1936) asmenys vyresni nei 40 metų sudaro net 71,5 proc. visų registruotų bedarbių. Dalis šių asmenų jau neturi motyvacijos dirbti, o dalis dėl amžiaus nėra pageidaujami darbo rinkoje. Todėl būtina atkreipti dėmesį į šią grupę, rengiant ir vykdant Užimtumo didinimo programą.

Laisvos darbo vietos ir laikino užimtumo priemonės. Panevėžio teritorinės darbo biržos duomenimis, nuo metų pradžios iki spalio 1 d. Rokiškio skyriuje registruoti 1995 bedarbiai. Tai 208 bedarbiais, arba 9,4 proc., mažiau nei per praėjusių metų atitinkamą laikotarpį. Nuo metų pradžios įdarbinti 1304 asmenys (19 bedarbių, arba 1,5 proc., daugiau nei per 2016 m. atitinkamą laikotarpį). Daugiausia bedarbių įdarbinta pagal neterminuotas darbo sutartis – 1020, pagal terminuotas sutartis įdarbinti 184 asmenys. 2017 metais Panevėžio teritorinės darbo biržos Rokiškio skyrius į darbo rinkos politikos vykdomas priemones nusiuntė 591 asmenį. Didžioji dalis (80,4 proc.) bedarbių buvo nukreipta profesiniam mokymui, taip pat įdarbinta subsidijuojant ir remiant darbo įgūdžių įsigijimą.

Atlikus Rokiškio rajono savivaldybės būklės analizę, kurios metu buvo koncentruojamasi ties demografiniais ir ekonominiais socialiniais rodikliais, galima daryti išvadą, kad savivaldybėje būtina imtis ilgalaikį užimtumą skatinančių priemonių. Nepaisant to, kad tam tikri bendri rodikliai (socialinės paramos gavėjų ir socialinės rizikos šeimų skaičiaus mažėjimas, vidutinio darbo užmokesčio didėjimas ar mažėjantis registruotų bedarbių skaičius) rodo, jog situacija rajone kasmet vis gerėja, tačiau tai, kad Rokiškio rajono savivaldybėje nedarbas yra vienas didžiausių Panevėžio apskrityje ir žymiai viršija šalies nedarbo lygį, o emigracijos mastai yra žymiai išaugę, parodo, jog užimtumas Rokiškio rajono savivaldybėje nėra pakankamai efektyvus. Todėl, remiantis atlikta būklės analize, galima teigti, kad Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa turėtų orientuotis į asmenis, patiriančius socialinę riziką, bei ilgalaikius bedarbius. Tokiu būdu ne tik būtų siekiama padidinti savivaldybės gyventojų užimtumo lygį, bet ir pagerinti bendrą Rokiškio rajono savivaldybės socialinę-ekonominę būklę.

III. PASLAUGŲ IR PRIEMONIŲ PLANAS

5. Užimtumo didinimo programos plėtos kryptys.

Atsižvelgiant į užimtumo didinimo poreikį ir į turimas lėšas, numatomos prioritėtinės gyventojų tikslinės grupės 2018 m. Užimtumo didinimo programoje:

- asmenys, patiriantys socialinę riziką;
- piniginės socialinės paramos gavėjai;
- vyresni nei 40 metų asmenys.

2018 m. bedarbių atranka dalyvauti Užimtumo didinimo programoje bus vykdoma atrenkant iš visų seniūnijų. Pirmenybė bus teikiama asmenims, patiriantiems socialinę riziką, t. y. netekusiems darbo ar ilgesnį laiko tarpą neradusiems darbo, bet turintiems motyvaciją dirbti. Tokiu tikslu bus siekiama motyvuoti tuos asmenis, kurie Darbo biržoje yra registruoti santykinai neilgai, tačiau rizikuoja prarasti savo motyvaciją aktyviai dalyvauti darbo paieškose ir tapti neaktyviais darbo rinkoje. Taip pat labai svarbu įtraukti į darbo rinką piniginės socialinės paramos gavėjus bei asmenis, vyresnius nei 40 metų. Asmenys bus įdarbinti nenuolatinio pobūdžio darbams (siekiant užtikrinti viešųjų darbų tęstinumą) ne mažiau kaip dviem mėnesiams. Jeigu asmuo motyvuotas

dirbti ir pateisina darbdavio lūkesčius, numatoma galimybė pratęsti tam asmeniui viešųjų darbų terminą iki 4 mėnesių.

6. Priemonės poreikio pagrindimas.

Prognozuojama, kad per 2018 m. įsiregistruos apie 2850 ieškančių darbo asmenų. Planuojamas Užimtumo didinimo programos apimtis lemia įtempta situacija darbo rinkoje, esantis nedarbas ir socialiniai veiksniai.

Siekiant padėti neseniai praradusiems darbą asmenims, aktyviems darbo rinkoje bedarbiams, negalintiems įsidarbinti į nuolatinį darbą, bei kitiems bedarbiams, dėl ilgalaikio nedarbo praradusiems darbo įgūdžius ir atsidūrusiems sunkioje materialinėje padėtyje, sumažinti socialinę atskirtį, būtina sudaryti galimybę jų darbiniam įgūdžiams palaikyti ar atstatyti. Šiems asmenims išvengti socialinės atskirties bus padedama vykdant Užimtumo didinimo programą.

2018 metų prognozuojama į Užimtumo didinimo programą įtraukti iki 350 asmenų.

Siekiant mažinti socialinę įtampą rajone ir garantuoti netekusiems darbo asmenims laikiną pajamų šaltinį, bus ieškoma galimybių Užimtumo didinimo programą finansuoti iš kitų šaltinių ir taip išplėsti šios programos apimtį.

7. Programoje numatyti nenuolatinio pobūdžio darbai.

7.1. miestų, rajonų ir gyvenviečių gatvių, kelių, pakelių bei teritorijų tvarkymo, apželdinimo ir želdinių priežiūros darbai;

7.2. socialinės, visuomeninės ir kitos paskirties objektų rekonstrukcijos ir remonto darbai;

7.3. istorijos ir kultūros paveldo, muziejų, kapinių, parkų, kitų saugomų bei turinčių išliekamąją vertę objektų, knygų fondų ir archyvų tvarkymo pagalbiniai darbai;

7.4. upių, ežerų, kitų vandens telkinių, paplūdimių valymo, pakrančių tvirtinimo ir priežiūros darbai;

7.5. pagalbiniai maisto paruošimo, patalpų bei aplinkos tvarkymo darbai socialinės bei visuomeninės paskirties įmonėse, įstaigose bei organizacijose.

8. Priemonės vidutinė trukmė.

2018 m. planuojama vidutinė priemonės organizavimo trukmė – 2 mėn. Esant būtinumui, trukmė gali būti pratęsta 4 mėn.

9. Programos išlaidos.

2018 m. Užimtumo didinimo programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšų.

Viešųjų darbų priemonei finansuoti 2018 m. prognozuojamos lėšos – 307,5 tūkst. Eur.

10. Priemonės įgyvendinimo priežiūra.

Rokiškio rajono savivaldybės administracijoje už Užimtumo didinimo programos įgyvendinimą atsakingas Ūkio ir viešosios tvarkos skyrius. Programa bus organizuojama ir įgyvendinama, laikantis skaidrumo, viešumo ir efektyvumo principų. Visais atvejais bedarbių nukreipimą į Užimtumo didinimo programą organizuoja Darbo birža.

11. Laukiami rezultatai ir priemonės vertinimas.

Numatoma, kad Užimtumo didinimo programoje 2018 metais dalyvaus iki 350 bedarbių, sudarant jiems galimybę užsidirbti lėšų pragyventi bei laikinam užimtumui. Laukiama, kad po priemonės pasiliks dirbti nuolatinai ar terminuotai pas tuos pačius darbdavius ar įsidarbins kitose įmonėse apie 1 proc. priemonės dalyvių. Viešųjų darbų pagalba bus atlikti visuomenei naudingi darbai: pagalbiniai remonto darbai ne mažiau kaip 12 rajono mokyklų ir darželių, 10 rajono seniūnijų socialinės bei visuomeninės paskirties objektuose, prižiūrimi istorijos ir kultūros paveldo objektai, muziejai, parkai, kapinės, vandens telkinių pakrantės, atliekami gyvenviečių gatvių, kelių ir teritorijų tvarkymo darbai, laikini miškų ūkio darbai.

IV. UŽIMTUMO DIDINIMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO REZULTATAI

Rokiškio rajono savivaldybės praėjusių metų Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo priežiūra vykdoma parengiant praėjusių metų užimtumo didinimo programos priemonių ir paslaugų įgyvendinimo ataskaitą pagal nustatytą formą. Ataskaitą rengia Ūkio ir viešosios tvarkos skyrius .

Savivaldybės praėjusių metų Užimtumo didinimo programos priemonių ir paslaugų įgyvendinimo ataskaitoje faktiškai įvykdytų priemonių rodikliai (paslaugų gavėjų skaičius, panaudoti asignavimai) lyginami su planuotais rodikliais, nustatytu gyventojų užimtumo didinimo poreikiu. Vertinant aptariama Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo eiga, iškilusios kliūtys planui įgyvendinti, laukiamiems rezultatams pasiekti, ieškoma alternatyvių sprendimo būdų. Užimtumo didinimo programos įgyvendinimas aptarimas Trišalėje taryboje.

Vertinant Rokiškio rajono savivaldybės 2018 m. Užimtumo didinimo programą, žiūrima, ar pasiekti rezultatai, tikslai ir uždaviniai, vertinamas panaudotų lėšų efektyvumas, Programos priemonių bei paslaugų tikslingumas, atsižvelgiant į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos šiai programai įgyvendinti ir tikslui pasiekti. Jeigu jie nepasiekti, analizuojami veiksniai, turintys įtakos rezultatams, numatomos priemonės šiems veiksniams pašalinti ar sumažinti. Užimtumo didinimo programa tikslinama pagal kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos jai įgyvendinti ir tikslui pasiekti.

Užimtumo didinimo programos įgyvendinimo priežiūra derinama su bendra strateginio planavimo dokumentų Rokiškio rajono savivaldybėje stebėseną.

V. TĘSTINUMAS IR PROGNOZĖ

Atsižvelgiant į šioje programoje patvirtintas prioritetingas gyventojų grupes, 2019 m. numatoma toliau tęsti šių grupių užimtumo didinimą. Padedant socialiniams darbuotojams seniūnijose, planuojama parengti socialinės paramos gavėjo paveikslą, kuris padėtų nustatyti, kokia pagalba yra reikalinga kiekvienam socialiai pažeidžiamam asmeniui ir numatyti realias galimybes kiekvieną jų integruoti į darbo rinką ir taip kiekvienais metais tikslinti prioritetingas gyventojų tikslines grupes Užimtumo didinimo programoje.

Teikiant priemones ir paslaugas užimtumui didinti, planuojant jų mastą ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines tikslines grupes, kurios susiduria su užimtumo problema Rokiškio rajono savivaldybėje: asmenys, patiriantys socialinę riziką, ilgalaikiai bedarbiai, piniginės socialinės paramos gavėjai, vyresni nei 40 metų asmenys.

Siekiant rajono gyventojų užimtumo didinimo procesą padaryti efektyvesnį, būtina didinti žmogiškuosius išteklius bei skirti lėšų socialinio darbo organizatorių ir socialinių išmokų specialistų, dirbančių seniūnijose, mokymams, kurie, nuolat bendraudami su socialinės paramos gavėjais ir socialinės rizikos šeimomis, galėtų juos motyvuoti aktyvesnėms darbo paieškoms ir dalyvauti aktyviose darbo rinkos politikos priemonėse, kurias teikia Darbo birža.

Rokiškio rajono savivaldybėje yra santykinai aukštas nedarbo lygis, todėl yra didelis gyventojų skaičius, kuriems reikalingas ilgalaikio užimtumo užtikrinimas, tačiau savivaldybė neturi tiek finansinių išteklių, kad visiems neužimtiems ir neaktyviems darbo rinkoje asmenims galėtų užtikrinti ilgalaikį užimtumą. Atsižvelgiant į tai, būtina išskirti prioritetingas gyventojų grupes, kurioms ilgalaikis užimtumas yra būtinausias, kurios tikslinės grupės yra didžiausios, ir kiekvienais metais siekti papildomai įtraukti asmenis į Užimtumo didinimo programą iš kitų tikslinių grupių, kurioms užimtumo didinimas taip pat yra reikalingas.

Atsižvelgiant į esamą nedarbo lygį Rokiškio rajono savivaldybėje, numatoma, kad priemonių ir paslaugų poreikis užimtumui didinti nemažės, nes nedarbo lygis yra žymiai didesnis už šalies

nedarbo lygį. Numatyti rajono biudžetą ateinantiems 3 metams yra sudėtinga, todėl planuojant priemones bei paslaugas bus atsižvelgiama į biudžeto galimybes. Numanoma, kad pagrindiniai finansavimo šaltiniai priemonėms ir paslaugoms įgyvendinti bus valstybės specialiosios tikslinės dotacijos lėšos savivaldybių biudžetams, Europos Sąjungos paramos lėšos ir savivaldybės biudžeto lėšos.

VII. VIEŠINIMAS

Rokiškio rajono savivaldybės užimtumo didinimo programa, jos įgyvendinimas ir vertinimo rezultatai skelbiami savivaldybės interneto svetainėje www.rokiskis.lt . Užimtumo didinimo programos rezultatai vertinami Trišalėje taryboje.
